



د ستراتیژیکو او سیمه ییزو څېړنو مرکز

تحليل هفته

گڼه: 513

(01 - 07 ثور 1405 هـ ش)

پر ایران د امریکا متحده ایالاتو او صیہونېستي رژیم برید کې د فارس خلیج هېوادونو رول؛ لگښتونه او راتلونکې سناریوګانې



دا نشریه د افغانستان او سیمې د مهمو سیاسي، امنیتي، اقتصادي او ټولنیزو پېښو د تحلیل اوونیزه څېړونه ده چې د ستراتیژیکو او سیمه ییزو څېړنو مرکز له لوري په پښتو، دري، انګلیسي او عربي ژبو چمتو کېږي او خپریږي.

په دې گڼه کې لولئ:

- پر ايران د امريکا متحده ايالاتو او صيهونېستي رژيم بريد کې د فارس خليج هېوادونو رول؛ لگښتونه او راتلونکې سناريوگانې 3
- په جگړه کې د فارس خليج جيوپوليتيکي موقعيت 3
- په جگړه کې د فارس خليج هېوادونو رول 5
- د فارس خليج هېوادونو ته اقتصادي زيانونه 6
- راتلونکې سناريوگانې 7
- پايله 8
- وړاندېزونه 9
- سرچېني 9

پر ایران د امریکا متحده ایالاتو او صیهونېستي رژیم برید کې د فارس خلیج هېوادونو رول؛ لگښتونه او راتلونکې سناریوګانې

سرریزه

د ایران او امریکا-اسرائیل جګړې له امله د فارس خلیج هېوادونه د نړۍ یو له مهمو جیوپولېټیکو سیمو څخه ګرځولی دی. د دې سیمې اهمیت په ځانګړې توګه په نړیواله کچه د انرژۍ تولیدولو او د هرمز تنګي په څېر د حساسو ترانسپورتي لارو شتون، دوه چنده شوی دی. په دې لارو کې هر ډول ګډوډي کولی شي د سیمې له پولو بهر منفي پایلې ولري او نړیوال بازارونه له جدي بحران سره مخ کړي. په داسې شرایطو کې، د فارس خلیج هېوادونه د ځواک په توازن کې د کلیدي لوبغاړو په توګه راڅرګند شوي او د اوسني بحران لپاره یې مختلفې لارې غوره کړې دي؛ ځینې یې د امریکا سره په همغږۍ کې مخ ته ځي، پداسې حال کې چې نور هڅه کوي د توازن یا منځګړیتوب پالیسیو له لارې د شخړې ساحه محدوده کړي.¹

د رول لوبولو دې توپیر د هر هېواد لپاره د زیانونو کچه او د زیان ډول ټاکلی او د ټولې سیمې لپاره یې د پام وړ اقتصادي، امنیتي او سیاسي پایلې لرلې دي. د انرژۍ په صادراتو کې ګډوډي، امنیتي ګواښونه او د دفاعي لگښتونو زیاتوالی د دې پایلو مثالونه دي. دې وضعیت دوام د نوي امنیتي ترتیباتو جوړولو پورې راتلونکې لرید مېهم کړی دی او د مختلفو سناریوګانو د مطالعه کولو اړتیا روښانه کوي.

دا مقاله هڅه کوي چې په څلورو اصلي محورونو لکه جیوپولېټیکي وضعیت، رول لوبول، زیانونه او پر راتلونکې سناریوګانو تمرکز کولو سره، په اوسني وضعیت کې د فارس خلیج هېوادونو د دريځ، جامع او تحلیلي انځور چمتو او وړاندې کړي.

په جګړه کې د فارس خلیج جیوپولېټیکي موقعیت

د نړیوال سیستم په جوړښت کې، د فارس خلیج نه یوازې یوه اوبه بیزه سیمه ده، بلکې په نړۍ کې یو له خورا مهمو جیوپولېټیکي مرکزونو څخه هم ګڼل کېږي؛ یو داسې موقعیت چې د نړیوال انرژۍ امنیت په ډاډمنولو کې د هغې بې ساري رول کې رېښه لري، ځکه چې د نړۍ د ثابت شوي تېلو او ګازو زیرمو یوه مهمه برخه د هغې په شاوخوا هېوادونو کې موقعیت لري. د معلوماتو له مخې 2025 پورې، سعودي عربستان د 267 ملیارد بیرله تېلو سره د فارس خلیج هېوادونو په سر کې دی. له هغې وروسته ایران د 208 ملیارد بیرله تیلو په درلودلو، عراق د 145 ملیارد بیرله تیلو سره، متحده عربي امارات د 113 ملیارد بیرله، کویت د 101 ملیارد بیرله، قطر د 25 ملیارد بیرله او عمان د 5 ملیارد بیرله تیلو په درلودلو سره په مسلسل توګه واقع دي. د دې زیرمو ټوله مجموعه 864 ملیارده بیرله کیږي، چې د نړۍ د ټولو تېلو زیرمو شاوخوا 69 سلنه جوړوي. د

انرژی. دې لوی مقدار زیرمو د فارس خلیج سیمه د نړیوال اقتصاد زړه گرځولی دی او له دې سیمې څخه د انرژی تولید یا صادراتو کې هر ډول گډوډي به بې له شکه د تېلو او گازو په نړیوال نرخ او د نړیوالو بازارونو په ثبات مستقیمې اغیزې ولري. له همدې امله، د فارس خلیج هېوادونه نه یوازې سیمه ییز لوبغاړي دي، بلکې د نړیوال اقتصادي شبکې مهمې برخې شمېرل کېږي، چې امنیت یا نامني یې د دوي له جغرافیې هاخوا اغیزې لري.²

د دې بې ساري جغرافیې په زړه کې د هرمز تنگی پروت دی، یوه تنگه خو خورا ستراتیژیکه لار چې د نړۍ د تېلو د صادراتو لویه برخه ترې تیرېږي. په اوسني جنگ کې دا تنگی د جیوپولیتیک فشار یوه وسیله گرځیدلې، چې ایران یې په دوامداره توگه د نظامي بریدونو پر وړاندې د یوې وسیلې په توگه کاروي او د هغې د بندولو یا بې ثباته کولو گواښ کوي. برعکس، متحده ایالات او ملاتړي یې په فارس خلیج کې د لوی نظامي شتون سرسېره، تل هڅه کړې چې د انرژی آزاد جریان ډاډمن کړي. دې ټکر د هرمز تنگی د یوازې ترانزیت لارې څخه په یوه ستراتیژیک ډگر بدل کړی چې په دې تنگی کې هر ډول تاوتریخوالی کولی شي په چټکۍ سره د نړیوال انرژی بحران او حتی د پراخې جگړې لامل شي.³

د یادونې وړ ده فارس خلیج هېوادونه سره له دې چې په یوه گډه جغرافیه کې پراته دي، د خپل جیوپولیتیک موقعیت په اړه ورته نظر نلري، بلکې هر یو یې د خپلو امنیتي او ستراتیژیکو گټو پر بنسټ تفسیروي. هغه هېوادونه چې د صهیونیستي رژیم سره یې خپلې اړیکې عادي کړي دي یا یې د عادي کولو په لټه کې دي؛ لکه متحده عربي امارات، سعودي عربستان، بحرین او اردن او یا هم د امریکا متحده ایالاتو سره د امنیتي اتحادونو په چوکاټ کې شامل دي، هڅه کوي چې خپل جغرافیایي موقعیت، د دفاعي امنیت او کنټرول پیاوړتیا لپاره د یوه بستر په توگه یې وکاروي؛ له ډلې یې د پوځي اډو کوربنټوب او په گډو دفاعي جوړښتونو کې گډون ښه بیلگه ده. برعکس، د هغو نظامي ډلو شتون چې په عراق، لبنان او یمن کې په نظامي او سیاسي معادلو کې لوی لاس لري، کوم چې کولی شي د ایران لپاره د همغږۍ او ملاتړ او د صهیونیست رژیم او متحده ایالاتو سره د مخالفت په چوکاټ کې یوه بله جلا جبهه جوړه کړي. نور هېوادونو لکه قطر او عمان د توازن چلند غوره کړی دی؛ دغه هېوادونه له یوې خوا د متحده ایالاتو سره د دفاعي همکارۍ تړونونه لري او له بلې خوا هڅه کوي چې د کړکېچونو کمولو په برخه کې د منځگړیتوب رول ولوبوي. د چلند دا تنوع ښيي چې یوازې جغرافیه د هېوادونو چلند نه ټاکي، بلکې دا چې جغرافیه څنگه درک کیږي او کارول کیږي، ستراتیژیک لوري جوړوي.⁴

یعنې هماغه جیوپولیتیک موقعیت چې د فارس خلیج هېوادونو ته یې لوی اقتصادي او سیاسي فرصتونه برابر کړي دي، په جنگي شرایطو کې دوي ته د ستونزو یو لوی عامل هم گرځیدلی دی. د دې هېوادونو له لوري د متحده ایالاتو د پوځي اډو کوربه توب، ایران ته جغرافیایي نږدې والی، د خلیج په ساحل کې د حیاتي

انرژی. زیربناوو تمرکز او په سمندري صادراتو باندې تکیه دا هېوادونه د توغندیو بریدونو، ډرون بریدونو او سمندري گډوډیو خورا ستونزو سره مخ کړي دي. په ځینو خلیج هېوادونو کې د تېلو په تاسیساتو او بندرونو باندې وروستیو بریدونو ښودلې⁵ چې حتی خورا پرمختللي دفاعي سیستمونه هم نشي کولی دا زیربناوې په بشپړ ډول خوندي کړي. په دې توگه د فارس خلیج جغرافیایي موقعیت د دوه څوکې لرونکې تورې په څېر عمل کړی دی: له یوې خوا، د ځواک او شتمنی سرچینه او له بلې خوا د گواښ او ناامنی سرچینه؛ داسې یو وضعیت چې د سیمې هېوادونه دې ته اړ باسي چې د مزایاوو څخه د گټې اخیستنې او د خطرونو اداره کولو ترمنځ توازن وساتي.

په جگړه کې د فارس خلیج هېوادونو رول

د ایران او امریکا-اسرائیل محور ترمنځ په روانه جگړه کې د فارس خلیج هېوادونو د رول، یو له خورا مهمو اړخونو څخه د امریکا د پوځي اډو کوربه توب مسله ده؛ هغه فکتور چې په عملي توگه یې دا هېوادونه د جگړې د عملیاتي جوړښت برخه گرځولي دي. د قطر، بحرین، کویت او متحده عربي اماراتو په څېر هېوادونه د امریکا د مهمو پوځي تاسیساتو کوربه توب کوي چې د ایران پر وړاندې د ملاتړ، کشف، لوجستیک او حتی په هوایي بریدونو کې رول لوبوي. په قطر کې د العدید هوایي اډه (په سیمه کې د امریکا تر ټولو لویه هوایي اډه او د مرکزي قوماندې مرکزي دفتر)، په متحده عربي اماراتو کې د هوایي عملیاتو او کشف لپاره د الظفره هوایي اډه، په بحرین کې د سمندري امنیت کنټرول لپاره د پنځمې بېړۍ مرکزي دفتر او په کویت او سعودي عربستان کې ډیرې اډې چې لوژستیکي او دفاعي رول لري د امریکا د پوځي شتون روښانه مثالونه دي.⁶ په هر صورت، د دې هېوادونو د گډون کچه یو شان نه ده؛ ځینې یې په ساده ډول زیربنا چمتو کوي، پداسې حال کې چې نور ممکن د استخباراتو او دفاعي همکارۍ په ځینو کچو کې ډیر فعال وي. د ښکیلتیا په کچه کې دا توپیر پیچلي ملاحظات منعکس کوي لکه کورني امنیت، سیمه ییزې اړیکې او د ایران د مستقیم غبرگون په اړه اندیښنې. په دې اساس، په دې جگړه کې د فارس خلیج د هېوادونو رول په لاندې دريو اصلي کټگوریو ویشل کېدی شي:

لومړۍ: امنیتي- پوځي رول، چې په عمومي توگه د سعودي عربستان، متحده عربي اماراتو او بحرین په څېر هېوادونو لخوا لوبول کېږي؛ دا هېوادونه، چې د متحده ایالاتو سره په خپل ستراتیژیک اتحاد تکیه کوي، د خپلو دفاعي وړتیاوو پیاوړتیا او د دفاعي جوړښتونو کې برخه اخیستنې ته مخه کړې ده.

دوهم: د توازن بیلانس ساتلو رول، چې د قطر او کویت په څېر هېوادونو پکې ډیره برخه اخیستې ده. دا هېوادونه هڅه کوي چې په ورته وخت کې د واشنگتن او ایران سره خپلې اړیکې وساتي او ځانونه په شخړه کې له ښکیل کېدو څخه وساتي.

دریم: د منځگړیتوب رول، چې په ځانگړي ډول د عمان د بهرني سياست يوه برخه ده. دا هېواد د فعالې بې طرفه پالیسۍ په غوره کولو سره، هڅه کوي چې د شخړو اړخونو ترمنځ ډیپلوماتیک چینلونه خلاص وساتي او د جگړې د خپرېدو مخه ونیسي.

دغو توپيرونو د خلیج د هر یو دولت په اړه د ایران په ستراتیژیک درک باندې د پام وړ اغیز کړی دی. د تهران له نظره، هغه هېوادونه چې په فعاله توگه پکې د متحده ایالاتو پوځي اډې شتون لري او په ایران باندې د اسراییلو او متحده ایالاتو د بریدونو په پیاوړتیا کې رول لوبوي د مخالفې جبهې د یوې برخې په توگه لیدل کیږي او له همدې امله د مستقیم یا غیر مستقیم گواښونو سره مخ دي. په عین حال کې، هغه هېوادونه چې د توازن یا منځگړیتوب پالیسي یې غوره کړې ده د دې فشارونو څخه خوندي نه دي او په ځینو مواردو کې یې د ایران او لویدیځ ترمنځ د اړیکو غیر رسمي چینلونو په توگه عمل کړی دی.⁷ دا توپیر نه یوازې د پوځي گواښونو پر کچې اغېزه کوي، بلکې په سیمه کې به د راتلونکو اړیکو په جوړولو کې هم پرېکړه کونکی رول ولوبوي؛ داسې چې د جگړې وروسته ممکن په خلیج کې د اتحادونو او تعاملونو نوې نقشه راڅرگنده شي.

د فارس خلیج هېوادونو ته اقتصادي زیانونه

د ایران او امریکا-اسرائیل محور ترمنځ روانې جگړې د فارس خلیج هېوادونو اقتصاد گډوډ کړی دی، چې بنسټ یې تر ډیره د تېلو او گازو پر صادراتو ولاړ دی، د هرمز تنگي په څېر مهمې لارې ته راپیدا شوې ستونزې، د بیو د زیاتو بدلونونو او د حمل او نقل لگښتونو زیاتوالي سره مخ شوي دي. حتی د انرژۍ د نړیوالو بیو د لوړېدو په شرایطو کې، د دوي اصلي عاید د صادراتو د حجم کمېدو یا د لگښتونو د زیاتوالي له امله فشار زیاتولی شي چې سعودي عربستان او متحده عربي امارات د اصلي صادرونکو په توگه، تر ټولو ډیر زیانمن شوي دي. سربیره پردې، وروستۍ جگړې د انفلاسیون فشارونه زیات کړي، د انرژۍ بازار یې بې ثباته کړی او پانگونه یې کمه کړې ده. له ټولنیز لید څخه، د هغې انساني او رواني پایلې د ډله ییزې نا امیدۍ او د خلکو باور کمزوری کولو لامل شوی دی. په ټولیز ډول، دا وضعیت یو اوږدمهاله ټکان دی چې په جدي توگه د خلیج په سیمه کې د پرمختگ او ثبات لاره اغیزمنوي.⁸

د امنیت له پلوه، د خلیج هېوادونه له بې ساري مستقیم گواښونو سره مخ دي؛ د ایران توغندیو او ډرون بریدونو مهم زیربناوې لکه د تېلو تاسیسات، بندرونه او حتی ښاري مرکزونه په نښه کړي دي. د الجزیرې په وینا، د جگړې په لومړیو 41 ورځو کې، ایران په اوو عربي هېوادونو له 6,413 څخه ډیر توغندي او ډرونونه توغولي دي.⁹

Comparative Table of Iran's Attacks on Arab Countries (up to April 10, 2026)

Country	Number of Missiles	Number of Drones	Reported Human Casualties
United Arab Emirates	563+	2,256	13 killed, 224 injured
Kuwait	354 ballistic + 15cruise	845	Not reported
Saudi Arabia	104	916	Not reported
Bahrain	194	515	Not reported
Qatar	227	111	Not reported
Jordan	291	Unspecified	Not reported
Oman	—	19	Not reported

پورته جدول نښي چې د خليج اووه عربي هېوادونه له ايران سره په وروستۍ جگړه کې د گواښ او زيان مختلفې کچې تجربه کړې دي. د متحده عربي اماراتو، کویت او سعودي عربستان په څېر هېوادونه تر ټولو ډېر امنيتي فشار سره مخ شوي دي او په دې هېوادونو کې زيربناوې ممکن په مستقيم ډول په نښه شوي وي، پداسې حال کې چې عمان تر ټولو لږ گواښ سره مخ شوی دی. بحرین، قطر او اردن په منځ کې دي، چې د پام وړ بریدونو سره مخ شوي دي. دا توپيرونه هغه کچه منعکس کوي چې هر هېواد د متحده ايالاتو سره په پوځي همکارۍ کې ښکېل دی؛ هرڅومره چې يو هېواد د اډو په کوربه توب او لوژستيکي ملاتړ کې رول لوبوي، هومره يې د زيان کچه لوړه ده. په پایله کې، د دې اوو هېوادونو داخلي امنيت مستقيم اغيزمن شوی او په ټوله سيمه کې د ټولنيز ناامنی او اقتصادي فشار احساسات زيات شوي دي.

د دې جگړې بله مهمه پایله د پانگونې او سوداگرۍ لپاره د يوې باثباته او خوندي سيمې په توگه د فارس خليج د انځور کمزوری کول دي. متحده عربي اماراتو او قطر په وروستيو لسيزو کې هڅه کړې چې ځانونه په نړيوالو مالي او سوداگريزو مرکزونو بدل کړي، خو د شخړو او پر زيربناوو بریدونو دوام دا انځور خراب کړ. دا به بې له شکه د بهرنۍ پانگونې کمښت، د اقتصادي خطرونو زياتوالی او له سيمې څخه د پانگې وتلو لامل شي، کوم چې د دې بدلون نښې دي. په پایله کې به د فارس خليج هېوادونه د پام وړ خپل دفاعي او امنيتي لگښتونه زيات کړي؛ د پرمختللو هوايي دفاعي سيستمونو اخیستل، د نورو نړيوالو شريکانو سره د پوځي همکارۍ پياوړتيا، د سايبير امنيت په برخه کې پانگونه او د مهمو زيربناوو ساتنه به ورته لومړيتوبونه وگرځي.

راتلونکې سناريوگانې

د پورته ذکر شويو مسلو په پام کې نيولو سره، د فارس خليج هېوادونو د راتلونکي په اړه لاندې سناريوگانې احتمال لري:

فعالته بې طرفي: په دې سناريو کې، د خليج هېوادونه د خپلو مهمو زيربناوو په دفاع تمرکز کوي او په جگړه کې د مستقيم ننوتلو څخه ډډه کوي. دوي هڅه کوي چې د ډيپلوماسۍ او منځگړيتوب له لارې تاوتریخوالی کم کړي او د جگړې د خپرېدو مخه ونيسي. د دې نظر پر اساس به انساني او اقتصادي لگښتونه کم شي. د

انرژي په تاسيساتو او هوايي ډگرونو د ايران د بريدونو سربېره به د يو شمېر زيربناوو عمدې برخې سالمې پاتې شي او د بيا رغونې فرصت به يې برابر شي. دغه دفاعي دريځ د خليج هېوادونو ته اجازه ورکوي چې د جگړې وروسته له ايران سره په خپلو اړيکو له سره کتنه وکړي او د منځگړو يا بيارغونې شريکانو په توگه عمل وکړي. په جيوپوليتيک ډول، دا سناريو دوي ته اجازه ورکوي چې د متحده ايالاتو او اسراييلو فشارونو څخه خپله نسبي خپلواکي وساتي او د دايمي جگړې ډگر کېدو مخه ونيسي.

محدود گډون: په دې سناريو کې، ځينې خليجي هېوادونه، د متحده ايالاتو او اسراييلي رژيم تر فشار لاندې، ممکن د مستقيمو عملياتو پرته د نظامي اډو پراخه کارولو يا استخباراتي او لوژستيکي ملاتړ چمتو کولو ته اجازه ورکړي. په بدل کې به يې د متحده ايالاتو څخه امنيتي تضمينونه او پرمختللي دفاعي ټيکنالوژي ترلاسه کړي؛ په ځانگړي توگه، هغه دفاعي سيستمونه (هوايي دفاع) چې اسراييلي رژيم يې لري. په هرصورت، اصلي خطر په خليج کې د انرژي او اوبو زيربناوو باندې د ايران د غچ اخیستونکو بريدونو زياتوالی دی، کوم چې کولی شي د تېلو او گازو صادرات په جدي توگه گډوډ کړي. په سياسي توگه، محدود گډون ممکن د دې هېوادونو نړيوال انځور خراب کړي، ځکه چې د ايران په بريد کې د اسراييلي رژيم سره يوځای کېدل د هېوادونو د ملي حاکميت د دفاع پرځای د تل اييب د اهدافو د خدمت په توگه تعبير کېدی شي.

مستقیمه شخړه: وروستۍ سناريو چې د خليجي هېوادونو لپاره تر ټولو کم احتمال او خطرناکه لاره ده، کېدای شي د ايران پر وړاندې په مستقیمه جگړه کې ننوتل وي. د دې سناريو له مخې د خليج هېوادونه به د ډيرو درنو انساني او اقتصادي زيانونو سره سيمه ييزې جگړې ته ننوځي. مهمې زيربناوې لکه د انرژي، اوبه او برېښنا تاسيسات به د ايران د پراخو بريدونو هدف وي او داخلي بې ثباتي به زياته شي. د جيوپوليتيک ټکي له نظره، دا ملگرتيا به بې له شکه صهيونيست رژيم ته ډيره گټه ورسوي، ځکه چې ايران او خليج هېوادونه به د دې سناريو پر اساس له يو بل سره ښکېل شي او صهيونيست رژيم به په سيمه کې د واکمن ځواک په توگه رامنځته شي. برعکس د خليج هېوادونه به د تېلو په عوایدو کې د ډير کمښت، د حکومتي پورونو زياتوالي او ټولنيز فشار سره مخ شي. سربېره پردې، دا سناريو کولی شي د آسيایي قدرتونو لکه چين او هند سره د دوي اړيکې کمزورې کړي، کوم چې د انرژي وارداتو پورې تړلي دي.

پايله

د فارس خليج هېوادونه د امريکا، صهيونيستي رژيم او ايران ترمنځ په جگړه کې په يوه پېچلي او څو اړخيز حالت کې دي او د دوي ستراتيژيک انتخابونه کولی شي د سيمه ييزو پرمختگونو لاره په جدي توگه بدله کړي. د دفاعي دريځ د دوام سناريو که څه هم لږ لگښت لري او د گړندی بيارغونې لپاره اجازه ورکوي، د دوامداره ناڅرگندتيا او اقتصادي فشارونو معنی به ولري. برعکس په بريد کې د محدود گډون سناريو کولی



شي دي هېوادونو ته د امنيت تضمينونه او پرمختللي دفاعي تيکنالوژي چمتو کړي، مگر دا د ايران د غچ اخیستونکو بریدونو خطر زیاتوي او د دي هېوادونو نړیوال انځور باندې منفي اغېزې کوي. وروستی سناریو چې په جگړه کې د فعال او مستقیم گډون دی، دا ترټولو گرانه لاره ده چې کولی شي د خلیج سیمې حیاتي زیربنا ویجاړې کړي او کورني او سیمه ییزه بې ثباتي نوره هم زیاته کړي، پداسې حال کې چې صهیونیستي رژیم ته به ډېره گټه ورسوي. په عمومي توگه د فارس خلیج راتلونکی به یوازې د پوځي پرمختگونو پایله نه وي، بلکې د جیوپولیتیک، اقتصاد او سیمه ییزه ډیپلوماسی ترمنځ د پیچلي تعامل پایله وي؛ یو تعامل چې برخلیک به یې په سیمه ییز او نړیوال نظم باندې پراخې اغیزې ولري.

وړاندېزونه

۱. د خلیج د همکارۍ شورا باید د دي سیمې او ایران په گډه د یو گډ سیمه ییز امنیتی چوکاټ د جوړولو لپاره هڅې وکړي ترڅو بحرانونه اداره شي او په متحده ایالاتو یې تکیه کمه شي.
۲. د کړکېچونو د کمولو او په سیمه کې د باور د رامنځته کولو لپاره، ایران باید د خلیج عربي هېوادونو ملي زیربنا په نښه نه کړي او سربیره پردې، د ایران پر وړاندې د دي هېوادونو د خاورې د نه کارولو په اړه خبرې اترې پیل کړي.
۳. ایران او د خلیج عربي هېوادونه باید د سیمه ییز ثبات د پیاوړتیا او د بهرنیو قدرتونو د رول محدودولو لپاره د اقتصادي او کلتوري اړیکو په کارولو سره گډې همکارۍ پراخې کړي.
۴. د خلیج عربي هېوادونه باید له یوه محور سره د همکارۍ پرځای د توازن او منځگړیتوب پالیسیو باندې تمرکز وکړي ترڅو سیمه د لویو قدرتونو د سیالی په ډگر بدله نشي.

سرچینې

- ¹ لماذا يعد مضيق هرمز شريان الطاقة العالمي؟، سکاي نیوز عربیة 3 مارس 2026، [متاح علی:](#)
- ² الخليج العربي شريان طاقة العالم في مرمى النيران، الجزيرة نت، 8 مارس 2026، [متاح علی:](#)
- ³ مضيق هرمز.. احتدام صراع السيادة الإيرانية والوعيد الأمريكي، الجزيرة نت، 31 مارس 2026، [متاح علی:](#)
- ⁴ الخليج العربي.. شريان طاقة العالم في مرمى النيران، مركز الجزيرة للدراسات، 8 مارس 2026، [متاح علی:](#)
- ⁵ حملات ایران به تأسیسات انرژی کشورهای خلیج در پی تشدید تنش ها، تی آر تی فارسی، 19 مارچ 2026، [در دسترس:](#)
- ⁶ ما هي أهم القواعد العسكرية الأمريكية في الشرق الأوسط؟، فرانس 24، 28 فبراير 2026، [متاح علی:](#)
- ⁷ تمام پایگاه های نظامی آمریکا در خاورمیانه که توسط ایران هدف قرار گرفته اند، عصر ایران، 13 حوت 1404، [قابل دسترس:](#)



⁸ فريدريك شنايدر، آثار ما بعد الصدمة الحرب الإسرائيلية، مجلس الشرق الأوسط للشؤون العالمية،

يوليو 2025، متاح على:

⁹ بعد 41 يوما من الحرب.. ما حصيلة الهجمات الإيرانية على 7 دول عربية؟، الجزيرة نت، 10 أبريل 2026،

متاح على:

د ستراتېژیکو او سیمه ییزو څېړنو مرکز نادرې، غیر انتفاعي او خپلواک ارگان دی، چې په ۱۳۸۸ لمریز کال کې په کابل کې جوړ شوی. دغه مرکز د خپلو بې پرې او کره څېړنو له لارې، په افغانستان او سیمه کې د پالیسیو د ارزونې او بډاینې لپاره فعالیت کوي.

اریکه:

ایمیل: info@csrsaf.org

وب سایت: www.csrsaf.org



+93780618000

شمېره: +93780618000



www.csrsaf.org



info@csrsaf.org